

מתנת

שיעון חזק היוםי בדרך קצרה

לע"נ מרן רבי אברהם מרדכי בן רבי אריה ליב אלתר זצ"א
הערות ומחמדות תל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גלין 96 פרשת נשא תשע"ד

ראש השנה כב-כח

דף כב כתוב במשנה שר"ע עיכב מ' וזוגת בלוד, ור' יהודה אמר ח"ו שר"ע עיכבם אלא שופר שהיה הורש של גדר עיכבם, ור"ג שלח הורידוהו מגדולתו.

משנה אב ובנו שראו את החדוש ילכו להעיד, ולא שיצטרפו יחד אלא שאם אחד מהם יפסל יעיד השני עם אחר, ר"ש סובר שאב ובנו וכל הקרובים כשרים לעדות החדוש, ור' יוסי אמר שטוביה הורפא ראה את החדוש בירושלים הוא ובנו ועבדו משוחזר, והכהנים קבלו אותו ואת בנו, ופסלו את עבדו, וב"ד קיבלו אותו ואת עבדו ופסלו לא בנו. **גמרא** ר' לוי אומר שר"ש למד בפסוק החדוש הזה לכס שעדות זו כשרה בכס, ורבנן למדו שעדות זו מסורה לכס.

רב חנן בר רבא אומר שהלכה כר"ש, ורב הונא אמר לו שבמעשה של ר' יוסי רואים שב"ד חלקו על דעת ר' אומר רב חנן שהרבה פעמים אמר לפני רב שהלכה כר"ש ולא אמר לו כלום, אמר רב הונא איך שנית, אמר לו שר"ש פסל קרובים אמר לו לכן לא אמר לך כלום, ורב טבי בר מר טובי אמר בשם רב עוקבא בשם שמואל שהלכה כר"ש.

משנה הפסולים לעדות החדוש הם: משהק בקוביא ומלוה בריבית מפרחיי יוניס וסחורי שביעית ועבדים, והכלל בפסולים אלו שכל מה שאשה פסולה גם הם פסולים. **גמרא** משמע שעדות שאשה כשרה כשרים, ומוכיח מזה ר' אשי שגזלן מדרבנן כשר לעדות אשה.

משנה עד שראה את החדוש ואינו יכול ללכת מוליקים אותו על החמור אפילו בשבת, ואף במיטה, ואם יש אורבים בדרך לוקחים עמם מקלות, ואם היה דרך חוקה לוקחים מנוגות, שעל מהלך לילה היום מחללים השבת לצאת לעדות החדוש שכתוב אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם.

פרק אם אינן מכריזין

משנה כשב"ד לא מכריזים את העד שולחים עמו אחר להעיד עליו ובתחילה קיבלו עדות חודש מכל אדם, וכשקלקלו הביתוסים התקינו שיקבלו רק מהמכריזים. **גמרא** משמע במשנה שמספיק אחד להעיד עליו **צמור ב** ולכאורה בכרייתא כתוב מעשה שראו ועדיו עמו להעיד עליו ולא מספיק אחד, במבאר רב פפא במשנה שאחר הכוונה זוג אחר, שהרי המשנה אמרה אם אינם מכריזים אותו וכמובן גאון הכוונה לאחד שהיה כתוב משפט בעדות החדוש וצריך ב' אלא אותו הכוונה אותו הזוג וגם אחר הכוונה זוג אחר, אך יש להוכיח שמספיק אחד שכתוב שפעם הלך ר' נהוראי על הדג להעיד עליו בשבת בשבת, ויש לומר שהיה עד נוסף ולא הוזכר מפני כבודו של ר' נהוראי, ורב אשי מבאר שהיה כבר עד אחר באושה שהכירו ור' נהוראי הלך להצטרף עמו, והחידושי שאם שלא אומרים שאולי העד לא שם ולא יחללו שבת.

עולא בא מאי ואמר שקודש את החדוש, ואמר רב כהנא שכולם נאמנים על כך ולא רק עולא כי זה דבר שעתיד להגלות ולא חוששים בוה לשקר, וכן שנו בכרייתא שאפילו בא אחד מסוף העולם ואמר שב"ד קידשו את החדוש נאמן.

הביתוסים רצו להטעות את החכמים, ושכרו ב' בני אדם ב' מאות זוז אחד היה משלנו ואחד היה משלהם, והאחד משלהם העיד עדותו ויצא, והשני שכאמרו לו איך ראיית את הלבנה אמר שהיה עולה במעלה אדומיה וראהו רובץ בין ב' סלעים ראשו דומה לעלל ואזינו ליש גדי וקרניו הלך צבי, וזכנו מונח בין רכותיו, ויצתו בו ונתעתי ונפלתי, לאחוריי, ואם אינכם מאמינים לי ראו את המאתים זוז צוררים בסדיני, אמרו לו מי הזקיף לך אמר להם ששמעתי שהביתוסים ביקשו להטעות את החכמים, ולכן בא להודיע שלא יבואו בני אדם שאינם מהוגנים וישנו את החכמים, אמרו לו שהמאתים זוז הם שלך והשוכרין ימח על העמוד, ואז התקינו שיקבלו עדות החדוש רק ממכריזים.

משנה בתחילה השיאו משואות לסימן, וכשקלקלו הביתוסים השיאו הם ביום אחר התקינו שישלחו שליחים, וכשהשיאו הביאו כלונסאות של ארז ארוכים קנים ועלי שמן ונעורת של פשתן וכורכם במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהם האש ומוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו ששנייה כך בראש ההר השני, וכן בראש ההר השלישי, והתחילו להשיא המשואות בהר המעשה ובסרטא ובגורפינא ובחורון ובבית בלתין ושמ לא זוז עד שראו את כל הגולה כמדות אלה. **גמרא** אמר ר' יקידה שכתוב וישאום דוד ואנשיו והתרגום הוא ואוקדינן דוד.

משאים רק על חודש שנראה בזמנו לקדש ביום ל' והשיאו לאור עיבורו, ומשמע שרק על חסר ערשים משואות ולא על מלא, ומבאר ר' יודא שגורו משום ר"ח חסר שחל בערב שבת ואז יעשו במצו"ש ואם נאמר ששומים על מלא א"כ יבואו לטעות.

דף כג ולא ידעו אם היה חודש חסר ומלא שלא עשו אתמול כי לא היה אפשר, או שזה מלא ונרשם בזמנו, ולכאורה נעשה גם במלא ואם יחול י"ח בערב שבת לא יעשו במצו"ש ואז ידעו שהחודש היה חסר, ויש לומר שיעטו שהוא באתמול מלא, ומה שלא עשו כי היה להם איזה אונס, ולכאורה שיעטו רק על מלא ולא על חסר, ואומר אביי שא"כ יהיה ביטול מלאכה לעם ב' ימים שתמיד יחכו לעוד יום.

ר' יהודה אומר שר' מיני ארוים ארז קתרנס עץ שמן וברוש, רב מבאר שקתרנס הוא אדרא ובבית ר' שילא הסבירו שהוא מבלגיא או גולמיש, והוא חלק על רבה בר רב הונא שאמר שזה ר' מיני ארוים שכתוב אתן במבדק ארז שיטה והדס, עץ שמן אשים בערבה ברזש תהדר ותאשור יחידו, ארז הוא מין שקוראים בבבל ארז, שיטה הוא תורניתא, הדס הוא אסא, עץ שמן האפרסמא, ברזש הוא ברתא, תהדר הוא שאגא, תאשור הוא שוריינא, ובפסוק מנו ד' מינים ולרב דימי הוסיפו עליהם אלונים אלמוגים אלמוגים, אלונים הוא בוטמי אלמוגים הוא בלוטי ואלמוגים הוא כסיטא, וללישנא בתרא הוסיפו ארונים ערמונים אלמוגים ארונים הוא ערי וערמונים הוא דולב.

רב דרש בפסוק וצי אירי אל יעברנו שזה בורני גדולה להוצאת אלמוגים, והביאו ר' אלפי אנשים ב"ב חודש, או י"ב אלפי אנשים ב"ב חודשים, וטענינן את הספינה הזו בחול עד שהיא שוקעת, ואז יורדים שחיינים וקושרים את האלמוגים לספינה, ואז מוציאים החול לחוף והיא עולה ונקשרים האלמוגים, ושויים אחד על שניים בכסף, וישנם ג' נמלים גדולים ב' אצל הרומאים והאחד אצל הפרסיים הרומאים מוציאים אלמוגים והפרסיים מוציאים מגדלות ושל הפרסים נקרא נמל של מלוכה.

ר' יוחנן אמר שכל שורה שנטלו הנכרים מירושלים הקב"ה עתיד להחזיר לה, שכתוב בא במדבר ארז שיטה, ומדבר הוא ירושלים שכתוב ציון מקדב היתה.

עוד אמר ר' יוחנן שהלומד תורה ואינו מלמדה דומה להדס במדבר, ויש אומרים שהוא אמר שהלומד תורה מלמדה במקום שאין י"ח את דומה להדס במדבר שהוא חביב.

עוד אמר ר' יוחנן איש לנכ"ם שאין להקנה שכתוב תחת הנחשת אביא זב וחתח חברול אביא כסף ותחת העצים נחשת ותחת האבנים ברזל, ותחת י"ע ותחירו אין מה להביא ולהעלה נאמר ונתת דימל לא נקנית.

רב אמר שביט בלתי הוא המקום ששמו ביום, **עמוד ב** ורב יוסף אומר שגולה זה פומבדיתא, כמדותות אחרים, היינו שכל אחד היה נוטל אבוקה בידו ועולה לראש גגו.

אומרים שהם אומרים שגם בהרים של חרים וכיזר וגדר וחברותיה היו משיאין משואות, ויש והמשנה מנתה בצד אחד, ור"ש בן אלעזר מנה בצד אחר.

ר' יוחנן אומר שכל מה היה ח' פרסאות, וא"כ יחד הם ל"ב פרסאות, ומה שהיום המרחק גדול יותר כי נסתמו הדרכים, כמו שכתוב הנני שך את דרכך בסיריים, ור"ש בר יצחק למד מהפסוק נתיבתי עזה.

משנה היתה בירושלים חצר גדולה ושמה היה בית יעקב והיו מתכנסים לשם כל העדים וברקום ב"ד שם ועשו להם שם סעודות גדולות כדי שיתרגלו לבא, בראשונה כשהגיעו שבת

לא זזו משם כל היום, ורבן גמליאל הזקן התקין שיכלו ללכת אלפים אמה לכל צד, וכן התירו להכמה הבאה לילד ולבא להציל מהדליקה או מהגייס או מהנהר ומהמפולת, והם כאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח. **גמרא** הסתפקו אם המשנה כתבה בית יעקב וזה לשון מעולה, כמו שכתוב ויעקוהו ויסקלוהו, או שקראו לה בית יזק מלשון צער כמו שכתוב והוא אסור באזיקים, ואביי ראה ממה שעשו שם סעודות גדולות, ויש להחות שעשו להם גם סעודות וגם יסורים.

משנה שכבדו את העדים בדקו קודם את הזוג שבא ראשון, והכניסו את הגדול שבהם ואומרים לו אמור כיצד ראיית את הלבנה, לפני החמה או לאחריה לצפונה או לדרומה, כמה היה גבוה ולאיך היה נוטה, וכמה היה רחב, ואם אמר שראה לפני החמה אינו כלום, ואח"כ הכניסו את השני ובדקוהו ואם היתה עדותם מכוונת העדות קיימת, ושאר הזוגות שואלים אותם ראשי דברים לא שהוצרכו להם אלא שלא יצאו בפחי נפש שיהיו רגילים לבא. **גמרא** לכאורה לפני החמה הוא לצפונה ולאחר הצפונה לדרומה, ואביי מבאר שזה שאלה נוספת האם הפגימה לפני החמה או לאחריה, ואם אמר לפני החמה לא אמר כלום, כמו שדרש ר' יוחנן את הפסוק המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו, שמעולם לא ראתה החמה את פגימתה של הלבנה וכן לא את פגימתה של הקשת, את של הלבנה שלא תחלוש דעתה, ושל הקשת שלא יאמרו עובדי החמה שהיא משלחת חיצים,

דף כד ישנה ברייתא שאם אמר לצפונה דבריו קיימים ולדרומה לא אמר כלום, וישנה ברייתא שאם אמר לדרומה דבריו קיימים ולצפונה לא אמר כלום, ויש לחלק שבימיה החמה שהחמה שוקעת בצפון היתה דבריו קיימים, ובבימיה הגשמים שהחמה שוקעת בדרום, היתה לצפון החמה.

אם אחד אומר גוה כב' מרדעות ואחד אומר כג' מרדעות העדות קיימת, ואם אחד אומר ג' ואחד אומר ה' העדות בטילה, אך ניתן לצרף אחד מהם לעדות אחרת.

אם אמרו ראינוהו במים או בעששית או בעשבים לא מעידים עליו, וכן אם אמרו חציו במים או בעשבים לא מעידים עליו, וקשה מה החידושי בסיפא הרי אם כולו לא מעידים ק"ו שלא יעידו בחציו, ויש לבאר בסיפא שאמרו חציו במים וחציו ברוקיע, חציו בעשבים וחציו ברוקיע, או חציו בעששית וחציו ברוקיע, לא מעידים עליו.

אם אמרו ראינוהו ושוב לא ראינוהו לא מעידים עליו, ואין לבאר כפשוטו, שהרי אינם צריכים לראותו ברקע, ואביי מבאר שראו מאליהם ואח"כ כשרצו לראות להדיא לא ראוהו, לא מעידים עליו שיתכן שראו עיגול של ענן לבן.

משנה ראש ב"ד אמר מקדשו וכל העם אמרו אחירוי מקודש מקודש, לת"א בין אם נראה בזמנו בין אם לא נראה בזמנו מקדשים אותו, ולר"א ב"ר צדוק אם לא נראה בזמנו לא מקדשים אותו שכבר קדשוהו שמים. **גמרא** ר' חייא בר גמדיא אמר בשם ר' יוסי בר שאול בשם רבי אבהו ב"ד אמר מקדש ולומדים מהפסוק וידבר משה את מועדי ה'.

רב פפא אומר שלא העם אומרים מקודש ולומדים מהפסוק אשר תקראו אותם ויש לקרוא אשר תקראו אותם, ור"ג ב' יצחק לומד מהפסוק אלה הם מועדי שראו ויאמרו מועדי, ואומרים פעמים מקודש שכתוב מקראי קודש.

לדעת פליומו בזמנו לא מקדשים ושלא בזמנו מקדשים, ור"א ב"ר טובי שולעם לא מקדשים שכתוב וקדשתם את שנת החמישיים שנה, שרק שנים מקדשים ולא חדשים, ורב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר"א ב"ר צדוק, וכן הוכיח אביי מהמשנה לקמן, ואהוהו ב"ד וכל ישראל ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי הוא מעובר ולא כתוב מקודש, ויש לדחות מהמשנה באה לחדש שמעובר, שלא נאמר שכיוון שראוהו ב"ד וכל ישראל התפרסם הדבר ולא יעברו, קמ"ל שמעברים.

משנה לר"ג איך דמות צורות של לבנה נבונה ושלא ובכתיב בעלייתו, שהראה בהם להדיוטות ואמר האם ראיית כיה או כזה. **גמרא** לכאורה אסור לעשות צורת לבנה שחלה אחר תעשון אותה אסור לעשות כדמות המשמשים במרום, ואביי אומר שהתורה אסרה רק שמשים שניתן לעשות כמותם, כמו שכתוב בכרייתא שלא יעשה אדם בית כתבנית ההיכל כמסדרה כתבנית אולם חצר כדמות העזרה, שולחן כדמות השולחן, ומנורה כנגד המנורה, אך עושה **עמוד ב** מנורה של ה' קנים או ר' או ח' אך לא יעשה של ז' ואפילו של שאר מתכות, ולר' יוסי ב"ר יהודה לא יעשה אף של עץ, שביט חשמונאי עשו של עץ למקדש, ואמרו לו שמהם היו שולחים של ברזל וחיפשו בעצן, ושעמו של כסף, וכשתעשירו יותר, עשו מזבח, ולכאורה כתוב בכרייתא שגם שמשים שאי אפשר לעשות כמותם אסור לעשות, שכתוב לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמש המשמשים לפני במרום, ואביי אומר שהתורה אסרה רק דמות ר' נמים יחד, אפ"ד דמות אדם לבנה יהיה מותר, ובכרייתא כתוב שכל הפרצופות מותרים מלבד פרצוף אדם, ורב הונא בר רב אידי אמר שמעם שביעורו של אביי שדורשים לא תעשון אתי לא תעשון אותי, אך לכאורה גם שאר שמשים אסור שכתוב לא תעשון אתי שלא יעשו כדמות שמש שהמשמשים לפני במרום, כגון אופנים ושרפים והיות הקודש מלאכי השרת, ואביי אומר שהתורה אסרה רק שמשים שבמרום העליון, אך לכאורה ישנה ברייתא שדורשים אשר בשמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ממעל, לרבות מלאכי השרת, ויש לומר שהברייתא היא דיברה לעבדם, ובאמת לעבדם אסור אפילו לשלול קטן כמו שכתוב אשר בארץ לרבות הרים ונבעות ימים ונחרות ימים ונאויים ונאיות ומתחת לרבות לשלול קטן, אך לכאורה אסור גם עשייה במרום התחתון, שכתוב לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמש המשמשים לפני כגון חמה ולבנה כוכבים ומזלות, וצריך לומר שאחרים עשו לר"ג אך לפי זה מדוע שמואל אמר לר' יהודה שאחרים הביאו לו דמות ששמה עינו, ויש לומר שהיה חותמת בולט ומשום חשד, כמו שכתוב בכרייתא שטבעת שהותמה בולט אסור להניחה ומותר לחתום בה, ואם חותמה שוקע מותר להניחה אך אסור לחתום בה, וקשה שהיה בנהדרעא בית כנסת שחבר ובנהו, והיתה בו אנדרטא של המלך, ורב שמואל ואביו של שמואל ולוי התפללו כס ולא חששו לחשד, ויש לומר שלרבים מותר, ור"ג, אף שהוא יחיד רבים מצויים אצלו, עוד יש לומר שהלבנה שעשו לו היתה של פרקים, או שעשה להתלמד והאיסור הוא לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות.

משנה פעם באו ב' עדים ואמרו ראינוהו בשחרית במזרח ובערב במערב

דף כה ואמר ר' יוחנן בן נורי שהם עידי שקר אך רבן גמליאל קיבלם ביבנה, ובמקרה אחר באו ב' עדים ואמרו ראינוהו בזמנו אך לא נראה בליל עבדו, ורבן גמליאל קבלם ואמר ר' דוסא בן הרכינס שהם עידי שקר ושאינו ניתן להעיד על אשה ורואים למחרת שהיא עדיין מעוברת, ואמר ר' יהושע שהוא צודק, ורבן גמליאל גזר על ר' יהושע שיבא אליו במקלו ומעויתו ביה"כ שחל לפי חשבונו ור"ע הלך ומצאו מיצר אמר לו ר' עישל ללמוד שמה שעשה ר' ג' עושי, שכתוב אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם, בין בזמנו בין שלא בזמנו יש רק את מה שקבעו, ובא ר' יהושע לר' דוסא, ור' דוסא אמר לו שאם נדון על ב"ד של ר' ג' יש לודן על כל ב"ד שעמד מימות משה עד עכשיו שכתוב ויעל משה ואהרן נדב אביהוא ושבעים מזקני ישראל ואלו פירשו את פניהם של אותם זקנים, וזה מלמד שכל ג' וגו' שעמדו ב"ד על ישראל הם כב"ד של משה, לקח ר' יהושע את מקלו ומעויתו והלך לר"ג ביבנה ביה"כ לפי חשבונו ור"ג נשקו על ראשו ואמר לו בא בשלום רבי ותלמידי רבי בחכמה ותלמידי לפי שקבלת דברי. **גמרא** ר"ג אמר לחכמים שהוא קיבל משה אבי אביו לפועמים הירח בא באירוכה ולפעמים בא בקצרה, ור' יוחנן מבאר טעמה, שכתוב עשה ירח לפועדים שמש ידע מבואר ומשמע שרק השמש ידוע דרכה ולא הירח.

ר' חייא ראה את הלבנה בבוקר של כ"ט חזק עליה ורבים אמרו שהיא רוצה לקדשה בערב

ואת עומדת כאן, לכי התכסיס, ופעם אמר רבי לר' חייא שילך לעיני טב ויקדש את החדש ושלא יל משם סימן, דוד מלך ישראל חי וקים.

פעם השמים התקשרו בעבים ונראתה הלבנה בכ"ט ורצו העם לומר שזה ר"ח, אמר ר"ג שהוא קיבל מבית אבי אביו שהחידוש של הלבנה אינו פחות מכו"ט יום ומחצה ובי' שלישי שעה וע"ג חלקים, ואמו של בן זוטא מתה באותו יום ור"ג הספידה הספד גדול, אף שלא היתה ראיה להספד כזה, אלא שרצה לפרסם שלא קדשו ב"ד את החדש.

הסתפקו אם ר"ה היה מיצר או שראה שר' יהושע מיצר, ובברייתא כתוב להדיא שר"ע הלך ומצא שר' יהושע מיצר, אמר לו מדוע אתה מיצר עם השרדף לו לחלות י"ב חתם ולא לקבל גזירה זו, אמר ר"ע הרישני לומר לך מה שלמדנו, שכתוב אתם ג' פעמים, אדם אפילו שוגגים אפילו מזידים, ואפילו מוטעים, ואמר לו עקיבא נחמתי עקיבא נחמתי.

לא פירשו את שמות הזקנים שלא יאמרו האם דיין פלוני הוא כמשה ואהרן, או כנדב ואביהוא או כאירוד ומייד, ועוד כתוב ויאמר שמואל אל העם, ה' אשר עשה את משה ואת אהרן, ועוד כתוב וישלח ה' את ירובעל ואת יפתח ואת שמואל, וירובעל זה גרעון שעשה מריבה עם הבעל, כהן הוא שמשון שהגיע משפט ב' ד' ועוד כתוב משה ואהרן בכהניו שמואל בקוראי שמו, והפסוק שקל את השופטים הקדים עם שמואל משה ואהרן לומר שגרעון בדורו כמשה בדורו, שמשון בדורו אהרן, ויפתח שקול כשמואל, שאפילו הקל כשעשה פרנס על הציצור הוא כאביר באבירים, ועוד כתוב ואלא אל השופט אשר יהיה בימים ההם וזה פשוט שאי אפשר לבא לשופט בימים אחרים, אלא ודאי הלך לשופט בימיו, ועוד כתוב ואל תאמר מה היה שיהימם האישונים היו טובים מאלה.

ר"ג נשק את ר' יהושע ואמר לו שלום עלי רבי ותלמידי, רבי שלמדתיני תורה ברבים ותלמידי שגזרתי וקיימת כחלמי, אשרי הודו שהגדולים נשמעים לשפטני לקטנים ק"ו שפטני ישמעו לגדולים, ולכאורה הוא חיוב שהקטנים ישמעו, אלא כשהגדולים נשמעים לקטנים הקטנים עושים ק"ו לקיים דבריהם.

פרק ראוהו ב"ד

משנה אם ראו הלבנה ב"ד וכל ישראל וגם נחקרו העדים אך לא הספיקו לומר מקודש עד שהחשיך, מבטרים את החדש, ואם ב"ד לבדם ראוהו, ועמדו שנים ועמדו בפניהם ויאמרו מקודש מקודש, ואם ראוהו ג' מהם ב"ד יעמדו שנים מהם ויעמדו במתריהם אצל היחיד ויעירו בפניהם ויאמרו מקודש מקודש, והיחיד לא נאמן ע"י עצמו. **גמרא** כתוב שראו ב"ד וכל ישראל ובא לחדש שאף שהתפרסם הדבר ויכולים לקדשו, קמ"ל שמעברים, והמשנה ממשיכה ונחקרו העדים ולומר שגם אם נחקרו העדים הוא מעובר, ולפ"ז לא היו צריכים לכתוב שנחקרו העדים ובא לחדש שלא נאמר שחוקר העדים חתש בתחילת דין ומקודש הוא גמר דין ויקדשו בלילה, כמו לענין דיני ממונות שיכולים להתחיל לדון ביום ולהמשיך בלילה, קמ"ל שלא אומרים מקודש בלילה שכתוב כי חוק ישראל הוא משפט אלוקי יעקב וחוק הוא גמר דין וקוראים לזה משפט, וכמו שמשפט ביום כך קידוש החדש ביום.

כשבי"ד ראו לא אומרים שלא תהיה שמיעה גדולה יותר מראיה שמדובר שראוהו בלילה, וכסיפא שראוהו ג' שהם ב"ד לא אומרים כך, ואין להעמיד שראוהו בלילה, שא"כ מה באים לחדש, ויש לומר שהחידוש הוא שיחיד לא נאמן, אף שמומחה לרבים יכול לדון בממנו וא"כ יוכל גם לקדש את החדש, לומדים מזה שאין מומחה יותר ממשנה וככ"ז אומר לו הקב"ה שיקדש רק שכתוב עמו שכתוב ויאמר ה' אל משה ואל אהרן חידוש הזה לכם ראש חדשים. **רואים** כמשנה שעד נעשה דיין, ולכאורה זה לא כר"ע, שר' טרפון אומר בברייתא שאם ראו ב"ד שאחד הרג את הנפש,

דף כו חלקם מעידים וחלקם נדים, ור"ע סובר שכיון שראו כולם הם עדים, ועד לא יוכל להישאר דיין, ויש לומר שחלק רק חלק קרובי נפשות שכתוב ושפטו העדה והצילו העדה, ואם הם ראו את לא יכולים לדנונו לזכות כלל, אף בקידוש החדש ר"ע מודה שעד נעשה דיין.

משנה כל השופרות כשרים חוץ משל פרה שהיא קרן, ולר' יוסי כשר, שכל השופרות נקראו קרן שכתוב במשך קרן היובל. **גמרא** רבנן סוכרים שכל השופרות נקראו קרן ושופר, אך של ר"ה נקרא קרן קרן, שכתוב בפרש שורו הדד לו וקרני רגם קרניו, ור' יוסי אומר שגם של פרה נקרא קרן, שכתוב ותטיב לה' משור פר, לכאורה פר אינו שור ושור אינו פר, אלא שור פר הכוונה משופר, ורבנן דרשו את הפסוק כפר מתנה שהשור גדול כפר, **לעולא** טעמם של רבנן כדברי רב חסדא שכה"ג לא נכנס לפני לרבים בבגדי רהב, שאין קטיגור נעשה סניגור, ומה שמכניסים דם של פר כי הוא כבר השתנה, ואף שבפנים יש ארון כפורת וכרוכ, יש לומר שגומא שהחוטא לא יקריב אף שהוא מכניס כפר ומחמת מזהב, יש לומר שנאמר שהחוטא לא ינאה ואף שהוא לובש בתוך זהב אך אינו מכניסים לפני ולפנים, ושופר אף שהוא מבחוץ אך כיון שהוא בא לזכרון הוא כפנים, והמשנה אומרת טעם אחד ששופר פרה הוא קרן זה בנוסף לטעם שאין קטיגור נעשה סניגור, ור' יוסי סובר ששופר שהוא באיזו פר חסרון של קרן קטיגור, ומה שהוא נקרא קרן אינו חסרון, כי כל השופרות נקראו קרן, **ולא** טעמם של רבנן שהתורה אמרה שופר אחד ושופר של פרה הוא עשוי גלדים גלדים והוא כב' או ג' שופרות, ורבנן במשנה אמרו טעם חוץ מטעם זה שזה נקרא קרן ולא שופר, ור' יוסי סובר שכיון שהם מוכשרים יחד זה נחשב לשופר אחד, והטעם של קרן אינו חסרון כי כל השופרות נקראו קרן.

יובל הוא מלשון אייל, שר"ע אמר שכשהלך לערב קראו לאייל יובל, וקראו לנידה גלמודה כלומר גמולה זו מבעלה, וכשהלך לאפריקה קראו למעה קשיטה ומבואר הפסוק במאה קשיטה שהכוונה קי, מעות, ורבי אמר שכשהלך לכרכי חים קראו למכירה כירה ומבואר הפסוק אשר כריתו, ור' ילי אמר שכשהלך לתחום של קן נשירא קראו לכלה ניפס, וכמו שכתוב יפה נוף משוש כל הארץ וקראו לתרגול שכוי שריב"ל אמר שמה שכתוב מית שת טטווחת חכמה או מית נתן לשכי בינה דה תרגול.

לוי הגיע למקום אחד בארץ אלו אדם והתלונן שקבעו פלוני, **עמוד ב** ולא ידע מה הוא אומר, ושאל בבית"ד ואמרו לו שקבע הכוונה גדול, שכתוב בפסוק היקבע אדם אלוקים, ורבי מברניש אמר לרב אשי יש שאם היה שם היה מבין ששופר הוא אלוקים, ורבי קבען מדוע קבען, ולוי לא ענה לו שחשב שהיה החכיון לענין עבירה.

התלמידים לא ידעו מה הכוונה סירוגין, ושמעו שהשפחה של רבי אמרה לתלמידים שנכנסו לפרקים עד מתי אתם נכנסים סירוגין, ולא ידעו מה הכוונה חלגולוגות ושמעו אותה אומרת לאדם שפירז פרפתינו עד מתי אתם מפזר האלוקים, ולא ידעו פירוש הפסוק כלסלה תרומתך, ושמעו אותה אומרת לאדם שהיפך בשערך עד מתי אתה מסלסל בשערך, ולא הבינו מה הפירוש וטאטטיה במטאטא השמר ושמעוה אומרת לחברתה, קשי מטאטא וטאטטי הבית,

התלמידים לא ידעו לפרש הפסוק השלך על ה' היבך, ואמר רבי בר תנה שפדע הלך עם ישמעאלי ונשא משא, ואמר הישמעאלי הבא היבך ותן אותו על הגמל.

משנה שופר של ר"ה עושים של יעל ופשוט, ופי' מצופה זהב ובי' חצוצרות מנצפים, השופר מאריך והחצוצרות מקצרות כיון ששמותיהם היום בשופר, בתענית לוקחים של זכרים כפופים ופיהם מצופה זהב ובי' חצוצרות באמצע, השופר מקצר והחצוצרות מאריכות שמצוות היום בחצוצרות, היובל שנה לר"ה לענין תקיעותיו והברכות, לר' יהודה בריה' תוקעים בשל זכרים ויחובל בשול יעלים. **גמרא** ר' לוי אומר שברי"ה יוה"כ מצוה כפופים ושל כל השנה בפשוטים, ומה שכתוב במשנה של יעל פשוט הוא כיון התנא בברייתא שר' יהודה תוקעים ברי"ה בשל זכרים כפופים ומה שלא אמר שהלכה כר' יהודה שלא נאמר שהוא סובר כמותו גם לענין יובל ותי"ק ור' יהודה נתחלק, שר' יהודה סובר שברי"ה עדיף שאדם יוכפא את רוחו ויבי"ו עדיף שפיפוט את דעתו, ולתי"ק ברי"ה עדיף לפשוט כמה שיתור, ובתענית עדיף לכפוף את דעתו.

דף כז כתוב בברייתא שציפיהו אדם במקום הנחת פיו פסול, ושלא במקום הנחת פיו כשר, ולפ"ז מה שאומרת המשנה פיו מצופה זהב, מדובר לא במקום הנחת פיו.

לכאורה איך תקעו בשופר ובחצוצרות הדין שני קולות אינם נשמעים, וכתוב זכור ושומר בדבריו אחד נאמרו, שאין הפה יכול לזכור ולא האוזן לשמוע, ויש לומר שכלן מאריך בשופר, אך לפ"ז יוצא ששם עוף תקיעה בלא תחילתה יצא, ואומר דבר כשר תחילה בלי שופר, ובמשנה לקמן נאמר שאם תקע קרן בראשונה ובשניה משך כשיש זה נחשב כשר, ולכאורה חסדיה לו כב' שנחלק התקיעה, יש לומר שלא עושים הפסק בתקיעה, ואין להוכיח מהמשנה שהתוקע לתוך הבור או לתוך הדת או לתוך פיטס אל קול שופר ששם יצא ואם שמע קול הברה לא יצא גם ללא כוונה, ושלא בזמנו יעבור רק אם כיוון.

ולכאורה נאמר שיצא ממה שמעו את תחילת התקיעה קודם שהתערב הקול, אלא צריך לבאר אצלנו שמה שב' קולות אינם נשמעים זה רק כשבוש מאדם אחד אך מב' בני אדם כן נשמעים, אך קשה ממה שכתוב שלא יקראו או יתרגמו בתורה ב' אנשים, ויש לומר שכאן זה דומה לסיפא, שבהלל ומגילה אפילו עשרה קוראים יחד, כי זה הביב ונתון דעתו לשמוע, כך בתקיעות השופר חיוב, ולכן ישמעו אותו.

בתעניות, פיו מצופה כסף שכל אסיפה היא בכסף או שהתורה חסה על ממונם של ישראל ורבי"ט לא עשו של כסף ששערי כבוד יו"ט.

רב פפא רצה לעשות כמו המשנה בשופר וחצוצרות, ואמר לו רבא שזה נאמר רק במקדש, וכן כתוב בברייתא שרק במקדש עושים כך, אך בגבולין ברי"ה שיש שופר אין חצוצרות, ובתעניות יש רק חצוצרות, ור' חלפתא רצה להנהיג כך בצפורי, ור' חנינא בן חזריון רצה להנהיג כך בסיני, ואמרו חכמים שעשו כך רק בשערי מזרח ובהר הבית בלבד, ורבא וא ריב"ל אמרו שזה נדרש מהפסוק בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה', ורק לפני המלך עושים כך ולא בכל מקום.

ר' שמואל בר יצחק אומר שמה שמתפללים ברי"ה זה היום תחילת מעשיך הוא כר"ה שהולא נבאר בחשירי, ורב עינא מקשה שלפ"ז איך יתכן דברי המשנה שהיובל שנה לר"ה בברכות הדי ביובל לא ניתן לומר זה היום תחילת מעשיך, ויש לומר שזה שווה בשאר הברכה, ורב שיש בר רב אריי שנה כך, שמשנתנו לא כר"ה שלדבריו שכתבתי נבאר העולם א"כ ברי"ה אומרים זה היום תחילת מעשיך ויובל לא אומרים כך, ויש לומר שיוכל שיהיה בשאר הברכה.

משנה שופר שנסדק והדביקו פסול, וכן אם הדביק שברי שופרות פסול **עמוד ב** אם ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול, ואם אינו מעכב כשר, התוקע לתוך הבור או לדות או לפיטס, אם שמע קול שופר יצא ואם שמע קול הברה לא יצא, מי שעבר אחרי ביהכ"נ"ס או שביחו סמוך לביהכ"נ"ס ושמע קול שופר או מגילה אם כיוון לבו יצא ואם לא, לא יצא אף ששיניהם שמעו, ואם רק מי שכיוון יצא. **גמרא** שופר ארוך שקיצרו נחשט פיו כשר, ואם ציפה זהב גלדו כשר, אם צפחו זהב במקום הנחת פיו פסול, ושלא במקום הנחת פיו כשר, ואם ציפה זהב מבפנים פסול ומבחוץ אם השתנה קולו ממה שהיה פסול ואם לא השתנה כשר, נתן שופר בחוץ שומע את קול הפנימי כשר, ואם שמע את קול החיצוני פסול, גרדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר, אם הפכו ותקע בו לא יצא, ורב פפא מביא שאין הכוונה שהפכו לגמרי ככתנתה, אלא אפילו אם הצר את הרחב והרחיב הצר, והטעם הוא כדברי רב מתנה שכתוב והעברת שצירך דרך העברתו.

הוסיף על השופר כל שהוא פסול בין במינו בין שלא במינו, ואם ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול, ולר' נתן במינו כשר ושלם במינו פסול, ור' יוחנן אומר שבמינו כשר רק כשנשארו רובו ושלם במינו פסול גם כשנשארו רובו, ויש ששנו שר' יוחנן דבר על הסיפא שבשלא במינו פסול רק כשנפחת רובו אך אם נשארו רובו כשר, ולפ"ז במינו כשר גם בנפחת רובו, וסדק לארכו פסול ולרחבו אם נשארו בו שיעור תקיעה כשר ושלם לא פסול, ורבי"ג פירש שיעור תקיעה הוא בשיעור שיאחזנו בידו ויראה לכל צד, היה קולו רק או עבה או צרוד כשר שכל הקולות כשרים בו, שלחו לאבוי ש שמואל שאם קדחו ותקע בו יצא, ולכאורה זה פשוט שהיה את כל השופרות קדוחים, ויש לומר שהחידוש הוא שכתוב אף שקדחו בכותרו, ולא אומרים שמין במינו חוצץ.

רב הונא אומר שבתוקע לבור רק העומדים על שפת הבור לא יצאו אך העומדים בבור יצאו וכן כתוב בברייתא, שבתוקע לתוך הבור או הדות יצא, ומשנתנו דיברה על העומדים חוץ לבור, והעומדים בבור יצאו, ויש שלמדו את זה שהמשנה אומרת שלא יצא ויש ברייתא שיצא, וביאר דף הונא שהמשנה דיברה לעומדים על שפת הבור והברייתא דיברה לעומדים בבור.

רב כהן רבה אומר שאם שמע מקצת תקיעה בבור וחלוקה חוץ לבור יצא, אף אם שמע מקצת מהתקיעה קודם עלות השחר וחלקה אחר עלות השחר לא יצא, ואביי הקשה שאם חלק קודם זמן חיוב פסול, א"כ גם במקום שלא יוצא גם לא נתלק את התקיעה, ויש לחלק בלילה אינו זמן חיוב, אך בור הוא מקום חיוב לעומדים בבור, ולכאורה יוצא שרבה סובר שיוצא בסוף תקיעה בלי תחילתה א"כ יצא גם בתחילה בלי סופה, אך לעיל ראינו שאם תקע בראשונה ובשניה משך כב' זה נחשב לו כאחת, ולכאורה לרבה נתלק את התקיעה, ויש לומר שלא עושים הפסק בתקיעה כשתיים, ואין להוסיף מתוקע לבור או לדות שלא יצא אם שמע קול הברה, ולכאורה שיצא בתחילת התקיעה קודם שהתערבב הקול, ויש לומר שרבה דיעבד שרק התוקע לעצמו בבור ועולה תוך כדי יצא, והחידוש בדבריו שלא חוששים שיצא ראשו ועדיין השופר בבור והקול מתערבב ולא יצא, קמ"ל שיצא.

לרב יהודה לא יתקע בשופר של עולה ואם תקע יצא, אך בשופר של שלמים לא יצא וההבדל הוא שעולה מעלים בה ויצאה לחולין כשנתוקע, אך שלמים אין בהם מעילה והאיסור רוכב עליהם, ורביא שואל שגם בעולה לא יצא כי מעילה היא אחר התקיעה וכשנתוקע עדיין זה באיסור, אלא סובר רבא שבשניהם לא יצא, ואח"כ חזר בו רבא וסובר שבשניהם יוצא כי מצוות לא ניתנו להנאה.

רב יהודה אומר ששופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא, ובשל רב הנדחת גם אם תקע לא יצא, והטעם הוא שכיוון שהוא עומד וליקח א"כ שיעורו שלו כחור.

רבא אומר שהמודר הנאה מחבירו מותר לו לתקוע עבורו ברי"ה, וכן המודר הנאה משופר תוקע עבורו ברי"ה, המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי תמאת בימות הגשמים שאינו נהנה, אך במתה המתנה אסור, וכן המודר הנאה ממעיין מותר לו לטבול טבילת מצוה בימות הגשמים, אך לא בימות החמה.

שלחו לאביי של שמואל שאם כפו אדם ואלכא משה, יצא, ולכאורה אם כפאו שד שיאכל אלה יצא, שהיה מי שלעלים הוא בריא ולעלים הוא מצוה, כשהוא בריא הוא כפוק וכשהוא חולה הוא כשוטה, ויש לומר שמדובר שכפאוהו פרסיים, ורביא רצה להוכיח מזה שהתוקע לשירי יצא והחידוש הוא ששם נתלק שבמצוה יצא כי התורה צותה אותו לקבל הוא אבל, **עמוד ב** יוצא בתקיעה הוא מצוה על זכרון תרועה ובשיר הוא סתם מתעסק, קמ"ל שיצא, א"כ לפ"ז יוצא שרבה סובר שמוצא על צריכות כוונה, ויש להקשות שכתוב במשנה שהקראו בתורה קו"ש והגיע זמן קריאתה יצא אם כיוון לבו, ואם לא, לא יצא, ומשמע שכיוון, הוא לצאת ידי חובה, ויש לומר שכיוון הכוונה לקרוא ואמנה הוא קרוא אך הוא קרא להגיה, ולכאורה קשה מהמשנה שהיה עובר אחרי ביהכ"נ"ס או שביחו סמוך לביהכ"נ"ס ושמע קול שופר או מגילה אם כיוון לבו יצא ואם לא לא יצא, משמע שצריך כוונה לצאת, ויש לומר שצריך כוונה לשמוע ואם לא כיוון היינו שמוע שמע את זה כקול חמור בעלמא, ויש להקשות ממה שכתוב שאם התכוון שומע ולא משמיע או שהתכוון משמיע ולא השומע לא יצא, עד שיתכוון השומע והמשמיע, ותכוון משמיע ולא שומע הוא שחשב שהוא קול חמור, אך אין יתכן שהמשמיע לא יתכוון להשמיע והשומע כן, אלא שצריך כוונה למצוה ומדובר בתקיעה לשיר, ויש לדחות שהוא סתם מנבית בו ואין שיעור תקיעה, אביי מקשה שרובה הישן בשמיני בסוכה ליקח, אמר רבא שלא ילקח שנוברים על כל תוסף רק בזמנו, ורב שמן בר אבא מקשה, שאם כהן עולה על הדוכן לא יאמר כיון שניתן לו לברך אוסיף ברכה משלי גנוח ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם, אלא כתוב לא תוסיפו, ולכאורה לדברי רבא אחר ברכה כבר נגמרו זמנו ובכ"ז עובר, ויש לומר שהוא לא סיים ומה שכתוב סיים הכוונה ברכה אחת, אך כתוב להדיא סיים כל ברכותיו, ויש לומר שכל היום הוא זמנו כיון שהיה להודימן לו ציבור אחד, ויש להוכיח שכתוב במשנה שאם התערבב דם של הניתנין במתה א' עם הניתנין במתה ד' לר"א ית' ד' ולר' יהושע יתן א', ואמר ר"א שהוא יעבור על כל תגרע, אמר ר' יהושע שלדברייך יעבור על כל תוסף, אמר ר"א שכל תוסף הוא רק כשהוא לבדו, אמר ר' יהושע של תגרע הוא רק כשהוא לבדו, ועוד הוא אמר שלא נתת לא עשית מעשה, אך אם נתת יותר עשית מעשה, ולכאורה אחר נתניה עבר זמנו ובכ"ז עובר בכל תוסף, אלא שכיון שיכול להודמן בכור אחד נחשב שזה זמנו, ויש לדחות שיתכן שר' יהושע סובר שנוברים על כל תוסף אם לאחז זמנו, ויש לומר שהוכחה היא שרב שמן לא הביא ראייה ממשנה כיון שאומרים שיכול הזמנן בכור אחד, א"כ גם מהברייתא לא קשה כיון שאם יודמן לו ציבור אחר יכול לברכס, ורב שמן אחז שבמנותו של לו חיוב לתת, אך אינו מחייב לכתב לברך ציבור נוסף,

רבא אומר שלצאת אף צריך כוונה אך לעבור יתחייב רק אם כיוון, ולכאורה מה הקשה ר' יהושע ממתן דמים שזה לעבור, ויש לומר שרבה אומר שלצאת לא צריך כוונה, ובזמנו עובר גם ללא כוונה, ושלא בזמנו יעבור רק אם כיוון.